

RAK VRATA MATERNICE

Europski tjedan prevencije raka vrata maternice obilježava se od 20.1.do 26.1.2025. U istom tjednu obilježava se i Nacionalni dan borbe protiv raka vrata maternice Dan mimoza u subotu 25.1.2025.

Iako se bilježi blago smanjivanje broja oboljelih još uvijek se događa da jedna žena na dan oboli, a svaki treći dan umre od raka vrata maternice u Hrvatskoj. Prema podacima Registra za rak u 2022. godini je zabilježeno 261 oboljela žena. Preminula 121 žena u 2023. godini.

Rak vrata maternice je moguće spriječiti. Preventivne metode su cijepljenje protiv HPV infekcije, redoviti probiri (PAPA test i HPV test), liječenje prekanceroznih promjena vrata maternice. Cijepljenje protiv HPV infekcije je prva i najvažnija stepenica prevencije raka vrata maternice i ostalih karcinoma povezanih sa HPV infekcijom. Cjepivo pruža zaštitu od preko 90 %. Svjetska zdravstvena organizacija preporuča cijepljenje 90% djevojčica do 15. godine radi smanjenja broja oboljelih do 2030, a do nestanka ovog zdravstvenog problema do 2120. U većini zemalja, kao i u Hrvatskoj cijepi se dječaci i djevojčice od 10-14 godina. Učenici se cijepi kod nadležnog tima školske medicine.

U 99,7 % slučajeva raka vrata maternice dokazana je HPV infekcija. Visokorizični tipovi HPV-a odgovorni su za nastanak 6 vrsta karcinoma (vrata maternice, stidnice, rodnice, anusa, grla, penisa). Niskorizični tipovi su odgovorni za nastanak genitalnih bradavica. Virus HPV prenosi se kontaktom koža-sluznica i za vrijeme spolnog odnosa. HPV infekcija nema simptoma i osoba ne zna da je zaražena. Tijekom svog života 80% ljudi će biti zaraženo HPV-om. Kod većeg broja osoba infekcija će proći tijekom nekoliko mjeseci do 2 godine dok će kod 10-20 % trajati dugotrajna infekcija koja će u povoljnim okolnostima pokrenuti proces nastanka raka.

Rizični čimbenici za nastanak raka vrata maternice osim HPV infekcije su spolni odnos prije 18. godine života, spolni odnos bez zaštite, odnos s partnerom koji ima HPV infekciju, druge spolno prenosive infekcije, veći broj poroda, pušenje, oslabljen imunološki sustav, socioekonomski faktori, uzimanje oralnih kontraceptiva, liječenje dietilsilbestrolom majka ili baka.

Služba za školsku i adolescentnu medicinu uključila se različitim aktivnostima u obilježavanje Europskog tjedna prevencije raka vrata maternice, Dana mimoza te u kampanju međunarodnog dana svjesnosti o HPV-u koji se obilježava 4.3.2025. Cilj je ukazati na važnost očuvanja reproduktivnog zdravlja, povećati znanje i svjesnost o mogućnostima sprječavanja raka vrata maternice i HPV infekcije te mogućnostima liječenja.

Održali smo predavanja za učenike i nastavnike u srednjim školama u Slavanskom Brodu: Tehnička škola (Mirna Šilipetar, dr.med. specijalist školske i adolescentne medicine),

Klasična gimnazija, Matija Antun Reljković (Nevenka Meandžija, dr.med. specijalist školske medicine).

Imali smo dane otvorenih vrata za studente svih studija u Sl. Brodu i mogućnost cijepljenja protiv HPV infekcije (Anja Kiš-Klouda, dr.med.specijalist školske i adolescentne medicine, dr.sc.Irena Jurišić, dr.med.specijalist školske medicine, Nevenka Meandžija, dr.med.specijalist školske medicine, Mirna Šilipetar, dr.med.specijalist školske medicine). Izradili smo prikladne majice za djelatnike službe kojima smo ukazivali na važnost cijepljenja protiv HPV infekcije. Ostvarili smo prijenos informacija putem platformi Službe za školsku i adolescentnu medicinu (facebook, instagram, twitter). Informacije smo prosljedili i putem izjave za medije (Posavska Hrvatska te za Brodsko-posavsku županiju).

Autor: Nevenka Meandžija, dr.med. specijalist školske medicine

Izvor:

1.www.necurak.hzjz

2. <https://www.askabout HPV.org/>

3.Registar za rak <https://www.hzjz.hr/tag/registar-za-rak/>

4.WHO